

Bir psikoterapistin notları

Alper Hasanoğlu "İlişkilerin Günlük Hayatı-Bir Psikoterapistin Notları" adlı kitabında aşk kavramı çerçevesinde kadını erkek, depresyon ile hayatın ilişkisini ve psikiyatrinin işlevini mercek altına alıyor.

7'nci Dana Bayramı

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Anadolu'ya yerleşen Afrikalıların torunları ve çocukları, İzmir Bayındır'da 'Dana Bayramı'nı kutlayacak. Afrikalıların özgü bahar bayramının 7'ncisi, 25- 26 Mayıs'ta yapılacak.

Yaşar

Mahlon ri'nde mel ge rusuna

'100 Temel Eser, bugünün çocuğuna seslenmiyor'

Röportaj öncesi yaptığımız sohbetten anlıyorum ki, edebiyat çocuk için yemek içmek, sevgi ve barınma ihtiyaçları kadar önemli, özellikle de öz benliğin gelişmesi açısından.

İnsanın edebiyata ihtiyacı var. Çocuk, edebiyat üzerinden tanımadığı dünyaları, tanımadığı hayatı tanır. Başka insanları, başka kimlikleri tanır. Gidemediği yerlere gider, anlatamadığı şeylerin anlatılabildiğini görür ve kendi anlatabileceği cesaretini edinir. Biz edebiyatı eğitim sisteminde hep dışarıdan bir biçimlendirme aracı olarak görüyor, edebiyattan değerler sistemi bulmaya çalışıyoruz. Bu değerler üzerinden çocuğu eğitebileceğimizi düşünüyoruz. "Yalan söyleme" demek için koca bir edebiyat kitabı yazmaya gerek yok. "Yalan söyleme" dersiniz biter. Ama bir yalanın insanın hayatında yol açacağı olumlu ya da olumsuz sonuçları, hayatın içindeki bir yığın sorunu, nasıl yaşandığını, nasıl çözüldüğünü görmek için edebiyat önemlidir. Edebiyat ders verme aracı değildir. Edebiyat siz hayata gider, hayatın içine girer orada dolanırsınız. Keşfeder, sorgular, sorar, kendi sonuçlarınızı çıkarırsınız. Edebiyat ders vermez ama hayatın içinde siz o yolculuklardan çok şey öğrenirsiniz. O yolculuğu yaşamak önemlidir.

Masallar da aynı şekilde elbette?
Feodal döneme, o sözlü kültür dönemine baktığınızda birilerinin mutlaka bir şeyler anlattığını görürsünüz. Masal anlatır, destan anlatır, hikâyeler anlatır. Neden yaparlar onu? Bir; sözlilik açısından, dil açısından çok önemlidir. İki; sosyalleşme açısından çok önemlidir. Üç; insanlar birtakım kaygıları ile anlatılan metinler üzerinden yüzleşirler. Kendi kimlikleriyle ilgili, kendi iç çatışmalarıyla belki rehabilite olurlar. Önemli bir kısmı toplumların iç dökmesidir. Sosyal hayatla hesaplaşmasıdır, korkularını anlatmasıdır.

Örselenmiş, istismara uğramış

Ömran AVCI

avci@ozgurlik.com.tr
0212 313 67 85

çocuklarla da çalışıyorsunuz. "Hayata Edebiyatla Tutunmak Projesi" kapsamında çalışıyorsunuz. Edebiyat örselenmiş çocukların elinden nasıl tutuyor?

Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı'ndaki çocuklarla ayrıca varoş çocuklarıyla, polisle, karakolla sürekli muhatap olanlarla çalışıyoruz. Hapishaneye giren çocuklarla da dört hafta süren "Edebiyatı nasıl kullanırsınız?" konulu bir çalışma yaptım. Nerede yaşarsa yaşasın, hangi kültürel özelliklere sahip olursa olsun eğer bir çocukla doğru iletişim kurabiliyor, onun kendisini ifade etmesine imkân tanıyor, özgürleştirebiliyorsanız çok mükemmel olması gerekmiyor ama ondan çok güzel edebiyat metinleri çıkarabiliyorsunuz. Yani sosyal seviyesi yüksek ondan çok iyi edebiyatçı olur, çok kötü vardır ondan çıkmaz değil. Dilinde hatalar olabilir, yanlışlar olabilir ama inanılmaz edebiyatlar bulabilirsiniz.

Var mı buna bir örneğiniz?

Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı'nda çocuğun edebiyat üzerinden hayata bağlanması çalışması yaparken, çocukların onların hayatına dokunan metinleri seçmeye çalıştık. Herkes zamanla kendini anlatmaya başladı. Kendini anlatınca da çatışmalı ortam bitti. 14 yaşlarında bir çocuk çalışma sonunda bir şiir yazdı ve son iki dizesi şöyleydi: "Anne al beni rahmine / Korkuyorum bu hayattan." Hiç ummadığınız çocuktan iyi bir metin çıkabiliyor işte. Sürekli şiddet içeren laflar söyleyen bu çocuk en sonunda bunu yazdı.

Öğretmenler anlayabiliyorlar mı çocukları?

Hayır. Çünkü anlamak üzerine kurgulamıyorlar kendilerini. Öğretmenlerin kendilerine biçtikleri rol öğreticilik. Öğrenme üzerine kurgulamıyorlar. İyi öğretmenler var ve onlar çok değerli. Ama o kadar az ki.

Necdet Neydim, çocuk ve gençlik edebiyatı alanında 25 yılda 60 kitap yazdı. Çocuk haklarıyla da ilgilenen Neydim, çocuk ihmali ve istismarı konusunda çalışan demeklerde aktif olarak görev alan bir isim. Çocuk ve gençlik edebiyatı üzerine konuştuğumuz Necdet Neydim, "100 Temel Eser" in günümüz çocuklarına seslenmediğini düşünüyor

Fotoğraf: Sinan BİLGENOĞLU

'Pollyanna çocuklara kaderciliği öğretiyor'

'100 Temel Eser'de adı geçen kitapların öğrencilere dikte edilmesine karşı bir duruşunuz var.

Kesinlikle karşıyım. Çünkü sizin beğendiğinizi ben beğenmek zorunda değilim. 100 temel eser klasiklerden oluşur ve klasiklerin önemli bir kısmı artık bugünkü çocuğun dünyasına seslenen metinler değildir. Klasikler müdahale edilmiş metinler haline gelmiştir. Belli inançsal ya da ideolojik anlayışlar doğrultusunda metinlere müdahale edilmiştir. Kadın hakları açısından da öyle. Heidi, Pollyanna gibi metinler Batı edebiyatı içinde dinsel içerikli, dinsel göndermeleri olan metinlerdir. Hristiyan ahlak anlayışı vardır. Sağ yanağına tokat yersen, sol yanağını da kendin uzat. Ya da her şeyden mutlu ol. O da "salakça" gelir bana. Pollyanna'nın başlangıcı şöyledir; Noel'de Pollyanna oyuncak bebek beklerken kendisine bir çift koltuk değneği gelir. Pollyanna da "Ne kadar güzel sakat değilim" diye sevinir. Bir çocuk öyle bir şey yapmaz. Küser, ağlar. Bu çocuk gerçektir. İnsanlara aslında saf olma, her şeyi tevekkülle karşılama gibi kaderciliği yükler Pollyanna.

Heidi örneğinde?

Özgün metinde Heidi, Peter ile beraber dağa çıkar. Heidi bir yuva görür. "Burada ne var?" diye sorar. Peter orada bir kartal yuvası olduğunu söyler. Heidi bu arada fırlayıp gitmiştir ve kartal yuvasına ulaşmıştır. Müdahale edilmiş metindeki halinde ise aynı sahnede, Peter "Heidi orada kartal yuvası var orası çok tehlikeli bir yerdir sakın gitme" der ve Heidi gitmez. Çeviride bu böyle. Şimdi burada erkeğin sözüne itaat ediyor. Bilinçaltı metinleri oluşuyor. Klasikler bugünün çocuğunun hayatına çok fazla dokunmadığı için okunma açısından çok fazla zorluklar içerir. Ağır metinlerdir.

'EDEBİYATÇI AHLAKÇI DAVRANIRSA GERÇEĞİ ANLATMAZ'

Son dönemde edebiyatta sansür haberlerinden başımızı kaldırmadık...

Çocuğa giden metinde birtakım "salak, aptal" gibi laflar varsa bunlar sansür ediliyor. Kavgı, şiddet sansür ediliyor. Her şey güzel olacak. Hayat o kadar güzel değil. Çocuğa hayatı toz pembe, gerçek dışı anlatamazsınız. Eğer bir edebiyat metninde var olan birtakım edebiyat gerçekliklerini, hayatın gerçekliklerine, sansür edip daha güzel bir hale getirmeye çalışırsınız bu ahlakçı bir yaklaşım olur. Siz ne kadar bunları yok etmeye, sansür etmeye çalışırsanız çalışın bunlar hayatın içerisinde var ve çocuk bunlarla karşılaşır. Siz o karşılaştığı şeyleri doğru sorgulamayı öğretebilirsiniz belki. Bunun en güzel araçlarından bir tanesi de edebiyattır. Eğer edebiyat ahlakçı davranırsa gerçeği ve doğruyu anlatmaz. Gerçeği ve doğruyu anlatmadığı zaman da ahlaksızlık yapmış olur. O ahlaksızlığı yapıyorsa da çocuğu fanusun içerisinde tutuyor, gerçek hayatla yüzleştirmiyor ve çocuk bir süre sonra hayatın içerisinde girdiği zaman sudan çıkmış balık gibi oluyor. Hayatın içinde olana ahlak dışı diyemezsiniz. Metne müdahale edemezsiniz. Çocukları edebiyattan değil yetişkinlerden koruyun...

